

Datum
2022-06-07

Ärendenr
MSB 2022-03782

Ert datum
2022-03-10

Er referens
S2022/01247

Charlott Thyren
Generaldirektörens kansli
Tel: 010-240 42 04
E-post: charlott.thyren@msb.se

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar slutbetänkande (SOU 2022:6) Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga

Sammanfattning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) instämmer i huvudsak med utredningens förslag. Utredningens analyser är gedigna och omfattar en bredd av viktiga utvecklingsområden. MSB bedömer att de åtgärder som föreslås skulle bidra väsentligt till att stärka inte endast hälso- och sjukvårdens förmåga i kris och krig utan även samhällets samlade krisberedskap och det civila försvaret.

MSB anser dock att utredningen inte tillräckligt belyst frågan om inrättande av beredskapsråd samt inrättande av s.k. katastroftillstånd och vad ett sådant begrepp innebär.

Behov av fördjupad analys

Utredningen har föreslagit att det inrättas ett beredskapsråd som leds av Socialstyrelsen. MSB anser att innan ett sådant beslut fattas bör implementeringen av hela den nya myndighetsstrukturen för krisberedskap och civilt försvar beaktas, då arbete inom och mellan sektorerna sker för att tillsammans hitta lämpliga former för arbetet.

Utredningen har föreslagit ett nytt kap 16a i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) för att reglera skyldigheterna för regionerna och kommunerna att lämna varandra hjälp för utförande av ”HSL-uppgifter”, samt i syfte att särskilt reglera vårdens kvalitetskrav vid ”katastrofer”.

MSB anser att det är positivt att det skapas tydlighet om när skyldigheten för regioner och kommuner att lämna mera omfattande stöd till varandra ska gälla och när vårdens kvalitetskrav får sänkas.

Dock anser MSB att de närmare formerna för detta kan behöva ses över ytterligare och att frågan om katastroftillstånd bör belysas ur ett bredare perspektiv än endast hälso- och sjukvård samt omsorg. Begreppet katastrof förekommer i olika sammanhang inom hälso- och sjukvårdsområdet, men har även en bredare innebörd hos allmänheten och jämföras ofta med begreppet kris, eller en mycket allvarlig kris. MSB bedömer att utredningens förslag om att använda begreppet katastroftillstånd samt att koppla detta till ett särskilt beslut av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, kan få oönskade effekter och en signalverkan även utanför hälso- och sjukvårdsområdet. Detta kan

exempelvis innebära problem i kommunikationen med allmänheten som kan komma att tro att regeringens beslut om katastroftillstånd får betydelse även i andra sammanhang under en kris. Därtill är vi tveksamma till det lämpliga i att definiera väldigt specifika juridiska begrepp kopplade till ett vanligt förekommande svenskt ord.

Användningen av begreppet katastroftillstånd och ett tillhörande särskilt beslut framstår också som oklart i förhållande till nuvarande principer för svensk krishantering där det saknas särskilda regler om undantagstillstånd eller liknande för fredstida kriser. Den fredstida krisberedskapen bygger på principer om att ordinarie ansvariga aktörer har mandaten att agera självständigt eller tillsammans med andra utan att invänta utlysande av olika tillstånd från politisk nivå, vilket annars skulle riskera att försena den inledande operativa hanteringen.

MSB har i andra sammanhang¹ framfört att beredskapsregelverket är i behov av generell översyn, och ställer sig därför inte kritiska till de problematiserande resonemang som utredningen för fram. Sammanfattningsvis anser MSB att en ny författningsreglering behöver beakta den generella strukturen för krishantering, nationellt såväl som på EU- och internationell nivå, och lagrummen inför krig och krigsfara när den specifika strukturen för hälso- och sjukvårdens beredskap eventuellt förändras.

I detta ärende har generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka beslutat. Strateg Charlott Thyren har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också analytiker Fredrik Lundgren och kanslichef Anna Psaroulis deltagit.

Charlotte Petri Gornitzka

Charlott Thyren

¹ Se exempelvis MSB (2021). *Nationell risk- och förmågebedömning (NRFB) 2021*. Dnr. MSB2020-00988-28.